

WB67 Zijn vragen onschuldig?

Opdracht gemaakt door Menno van Calcar, Groene Hart lyceum

Achtergrond:

Vragen stellen is zelden een neutrale of uit nieuwsgierigheid geboren activiteit, het vindt doorgaans plaats in een retorische context. Dat wil zeggen dat het stellen van de vraag al gericht is op een antwoord. De vraag roept de mogelijkheid tot een antwoord op, een mogelijkheid die niet al in situatie besloten ligt, maar dus *toegevoegd* wordt door het vragen van de vrager. Het ultieme voorbeeld is de zogenaamde *retorische* vraag, maar veel meer vragen zijn retoricus in ruimere zin. Vergelijk ook het huidige “het kan toch niet zo zijn dat” van onze MP.

Als de ideeën van Heidegger besproken zijn kan verwezen worden naar Heideggers ‘vragen is de vroomheid van het denken’, waarin het vragen de mogelijkheid van een antwoord oproept.

Leerdoel

De kern van deze wisebits is dat je door een vraag te stellen je iets kan beweren of suggereren. In de opdracht wordt aan de hand van diverse voorbeelden het effect besproken van je woordkeuze als je vragen stelt. Het onderwerp sluit aan op de rol van vragen in de retoricus.

Didactische opzet

Lessituatie: vakles Nederlands of Filosofie 5 havo en 5 t/m 6 vwo.

- a. De docent begint de les met het stellen van suggestieve vragen.
- b. Daarna kijken de leerlingen naar het Wisebitsfimpje.
- c. De docent bespreekt de actieve rol van het vragen stellen; samen met de leerlingen bespreekt hij in deze contact de ‘retorische vraag’. Hierbij geven leerlingen en docent recente voorbeelden uit de media.
- d. De leerlingen voeren diverse vormen van vraaggesprekken. Bijvoorbeeld:
 - Twee leerlingen voeren een gesprek dat alleen uit vragen bestaat (hoe gaat het? Waarom vraag je dat? Mag ik dat niet weten soms? Wat wil je straks nog meer van me weten? Je denkt toch zeker niet dat ik verder geïnteresseerd in je ben?)
 - Een leerling krijgt de opdracht het gesprek een bepaalde kant uit te duwen door middel van vragen via een schriftelijke opdracht, de tegenspeler weet hier niet van.
 - Leerlingen kijken een groepjes van twee naar een registratie van een vraaggesprek op internet en analyseren het gebruik van vragen door de interviewer.
 - Etcetera.Een derde leerling luistert naar de gesprekken en benoemt het effect van de gebruikte woorden in de vragen
- e. De resultaten van een paar tweetallen of drietallen worden plenair besproken.
- f. Wanneer het effect van de woordkeuze in de vragen voldoende duidelijk is, wordt het gesprek omgekeerd. In de vorm van een klasgesprek wordt nagegaan hoe je een gesprek met bijvoorbeeld een politicus of een sportman over een actueel onderwerp door het

stellen van vragen kan beïnvloeden in de door jou gewenste richting. Belangrijk is dat de klas het eerst eens wordt over de richting.